

ENTREVISTA

NÚRIA ESCUR
Barcelona

S'han dit i fabulat tantes coses d'ella des de la seva famosa frase ("No es neix dona, s'arriba a ser-ho") que s'agraeix que, almenys avui, ens la recordi algú que la va tractar. Algú que va treballar amb Simone de Beauvoir i que, en perspectiva, en pot valorar el pensament amb coneixement de causa. Sami Nàir, filòsof i catedràtic de Ciències Polítiques, va ser membre del comitè de redacció de *Les Temps Modernes*, en què va coincidir amb ella. Acaba de publicar *Acompañando a Simone de Beauvoir. Mujeres, hombres, igualdad* (Galaxia Gutenberg), i analitza el seu ideari arran d'una de les seves conclusions: tot se'n va anar en orris quan la diferència de gènere es va transformar en dominació.

Què queda per dir de Simone de Beauvoir que no s'hagi dit fins ara?

Primer: queden milers de pàgines que encara no s'han publicat, i la seva filla adoptiva, Sylvie Lebon, hi treballa. Segon: encara no existeix una gran biografia de Simone de Beauvoir. Tercer: avui la seva obra és molt més important que la de Sartre.

Tenia el mal humor que alguns expliquen?

Tenia rigor, que és diferent. Jo la vaig conèixer, li dec molt. La nostra amistat va tenir un impacte determinant en la meua formació i amb ella vaig aprendre a mirar la dona d'una altra manera. Amb mi sempre va ser magnífica, però és cert que era intransigent amb la seva veritable passió: la feina.

La feina era el seu sagrament.

L'única religió que tenia era la feina. Probablement era una mica rígida, però tenia un humor amb què et cargolaves de riure. Em va ensenyar la força del compromís el dia que em va dir: "Le Pen guanya; no podem perdre el temps. Hem de treballar sense parar". I em va encarregar temes sobre immigració.

Per què irritaven els admiradors?

No la podies molestar en les seves rutines. Allò era sagrat! Quan algun fan l'aturava pel carrer ella sentia que l'entretenien. "Vostè tenia cita? Que havíem quedat?", els contestava, molesta, perquè el

"La Simone creia en un sol gènere: l'humà"

Sami Nàir, autor d'"Acompañando a Simone de Beauvoir"

Nàir, que va treballar amb ella, dona les claus per entendre Castor

seu cervell estava a l'article que havia d'acabar.

Per què alguns sectors feministes la tenen per mite caducat, quan va ser l'origen d'un debat del qual encara es nodreixen?

Ella és una fundadora, i el pro-

blema de tot fundador és que els teus deixebles sempre et traïen.

Però miri, a tot el món hi ha associacions Simone de Beauvoir. Ha guanyat la batalla davant Sartre: hi ha moltíssima més gent que s'ocupa d'estudiar-la a ella –i la seva obra *El segon sexe*– que a

ell, el gran filòsof existencialista.

On rau l'error d'interpretació, doncs?

Crec que moltes joves de vegades no entenen el llibre o no el coneixen... obliden els conceptes, que és un error, perquè els conceptes són els fonaments del pensament. I això és el que va aportar Simone: conceptes. Que parlin amb Valcárcel o amb Butler, que l'han estudiada bé.

"L'odi als homes incita certes dones a rebutjar tot el que anomenen 'models masculins'. No hi estic d'acord", va escriure.

No va considerar mai l'home com a enemic. L'última frase d'*El segon sexe* és "vull una societat basada en la fraternitat". Per ella l'alliberament de la dona ha de ser també l'alliberament dels homes dels seus prejudicis sobre les dones. No creia que hi hagués dos gèneres diferents, només creia en un gènere: l'humà. Amb dues dimensions. Però no hi ha diferència de sexe al cervell.

Sorgeixen múltiples feministes. Per quin apostaria, ara?

Crec que d'una banda estaria contenta perquè ha explotat el debat. De l'altra, però, com va passar al maig francès amb la revolució feminista, estaria una mica inquieta davant de tantes interpretacions disperses.

Sartre va ser feminista abans o després de conèixer Castor?

Ell era congènitament feminista, però, allora, era home. Compartia els prejudicis dels homes, però hi lluitava en contra. Compartien la idea bàsica de la llibertat. Això implica respecte, dignitat i, per tant, igualtat.

Però en les seves discussions s'arribaven a insultar.

Tenien polèmiques terribles, s'insultaven en el debat... però precisament perquè s'estimaven es permetien que això només fos

una guerra d'idees. Sartre va dir: "Ella és l'única persona que aconsegueix canviar el meu punt de vista".

El segon sexe arrenca així: "Aquest món sempre ha pertangut als homes". Per això també es van barallar?

Al contrari. Ell li va donar la raó absoluta i va intentar canviar. Tenien una complicitat admirable, però malsana davant la resta. Les cartes sobre els alumnes amants són terribles...

Ella considerava Sartre la seva única relació "necessària", cosa que no li impedia tenir-ne d'altres de "contingents".

Exacte, van fer un pacte per dos anys i en va durar cinquanta-dos. Tindrien una unió "morganàtica": tenim una relació junts, no ens casem i cadascú viu la seva vida. Hi va haver altres relacions, però van aconseguir que cap no afectés el seu amor nuclear. Això sí, van deixar víctimes pel camí... Amb Nelson Algren, gran escriptor, ella coneix la passió absoluta, la plenitud sexual. Al cap de deu

LA SEVA RELIGIÓ, LA FEINA

"Va dir: 'Le Pen guanya; no podem perdre el temps', i em va encarregar temes d'immigració"

SARTRE, L'ÚNIC NECESSARI

"Van pactar i van aconseguir que altres relacions no afectessin el seu amor nuclear"

anys de relació ell li diu "Casa't amb mi", i Simone s'hi nega.

Amb Camus no s'entien.

Durant la guerra freda Camus es va manifestar contra la unió soviètica, mentre que ella i Sartre i van triar aquell bàndol. A més, Albert era masculista i ella en va tenir la prova total: quan va escriure *El segon sexe* Camus va dir: "Es un insult als homes francesos".

I Mauriac també la injuria.

Va dir una cosa horrible: "Acabo de llegir el seu llibre. Ara ja ho sabem tot sobre la vagina de Madame de Beauvoir". Quanta miopia ideològica per a un home que va ser premi Nobel! ●

La biografia de Francesc Surroca revela detalls del consell de guerra que el condemna a mort

El dramàtic final d'un combatent republicà

JOSEP PLAYÀ MASET
Barcelona

La guerra civil espanyola i tots els estralls que va causar no s'acaben d'entendre sense la polarització extrema i violenta que es va crear a partir del 18 de juliol de 1936. Molts ciutadans, allunyats de les lluites partidistes i dels extrems, es van veure atrapat per una dinàmica imparable i van pagar un preu molt alt. És el cas de Francesc Surroca, un militant d'ERC, com-

promès amb la República però allunyat de les lluites sectàries, que després de la Guerra Civil va ser empresonat i jutjat en un consell de guerra.

La seva dramàtica història surt ara a la llum gràcies al llibre *Francesc Surroca Puig. Combatent per la República (1903-1951)*, escrit pel seu fill Àngel Surroca i l'escriptor, periodista i editor Ramon Balasch, amb un pròleg de l'historiador Josep Clara Resplandis. Es tracta d'un volum de prop de set-centes pàgines que inclou molta

documentació i fotos inèdites i també la reproducció facsímil de l'expedient sumaríssim d'urgència del consell de guerra que el va condemnar i una obra de teatre inèdita, *La felicitat entre reïxes*, escrita a la nevera, que és com s'anomenava el corredor de la mort a la presó de Girona.

Per Balasch "es tracta d'un acte d'homenatge a un heroi anònim". Francesc Surroca es va quedar orfe de pare als 5 anys i de mare als 15. Va començar a treballar com a empleat de banca amb 18 anys i al cap de poc temps va arribar a ser primer apoderat i sotsdirector del Banc de Catalunya a Girona. La seva amistat amb Pere Cerezo el va dur a ser candidat a regidor de l'Ajuntament de Girona per ERC a les eleccions del 1934. En aquella votació, tot i que la dreta va guanyar, se'l va acusar injustament d'haver impedit el vot d'algunes monges trencant una de les urnes. La seva solvèn-

Francesc Surroca a la presó

cia professional explica que l'any 1935 fos contractat per treballar a la nova Central Lletera Municipal de Girona, impulsada per la Lliga, i segurament per això a l'inici de la guerra va ser destrossada per grups incontrolats. Va ser sotsdelgat del Departament d'Economia de les comarques gironines fins que s'incorpora al front. Detingut, va anar a un camp de concentració de Santander, després a les presons de Girona i Salt. El consell de guerra –amb el testimoni acusador del líder de la Lliga Manuel Bonmatí– el va condemnar a mort i es va salvar per un indult. Però va pagar un preu molt alt, amb quatre anys de presó i tres amagat a Barcelona. Quan ja havia passat tot, un dia se'n va anar a Montserrat i es va suïcidar. Només va deixar una carta al seu fill Àngel. La carta i tot el seu testimoni "encara ara posen la pell de gallina", en paraules de Balasch. ●